

Årsredovisning för
Stiftelsen Länsmuseum Västernorrland
888000-3143

Räkenskapsåret
2016-01-01 - 2016-12-31

Innehållsförteckning:	Sida
Förvaltningsberättelse	1-9
Resultaträkning	10
Balansräkning	11-12
Kassaflödesanalys	13
Redovisningsprinciper och bokslutskommentarer	14-15
Noter	16-19
Underskrifter	20

Förvaltningsberättelse

Styrelsen för Stiftelsen Länsmuseum Västernorrland, 888000-3143 får härmed avge årsredovisning för 2016.

Besöksstatistik

	2016	2015
Museibyggnaden	85 522	78 773
Friluftsmuseet	20 853	23 630
Textilarkivet	4 482	3 073
Gammelgården	1 707	1 500
Ulvö kapell	5 966	4 744
Totalt	118 530	111 720

Allmänt om verksamheten

Stiftelsens ändamål

Stiftelsens ändamål är att förvalta stiftelsens samlingar, byggnader och markområden och att hålla dem tillgängliga för allmänheten. Stiftelsen skall inom i huvudsak Västernorrlands län bedriva och främja kulturmiljövård och museal verksamhet liksom annan därmed förenlig och närstående kulturell verksamhet samt att på lämpligt sätt fördjupa och förmedla kunskap i hithörande ämnen för en så bred allmänhet som möjligt.

Stiftelsen innehar cirka 40 000 föremål. Bildarkivet består av cirka 800 000 foton.

Kulturhistoriska byggnader, samlingar och mark
Murberget 1:1, Härnösands kommun
Borgmästaren 8, Härnösands kommun
Myckelgensjö 3:24, Örnsköldsviks kommun
Ulvön 11:1, Örnsköldsviks kommun
Skulnäs 1:23, Örnsköldsviks kommun
Hov 1:26, Kramfors kommun

Stiftelseförhållanden

Landstinget Västernorrland och Härnösands kommun bildade stiftelsen den 1 januari 1978. Stiftelsens styrelse utgörs av sju ordinarie ledamöter och fem ersättare. Landstinget Västernorrland utser fyra ordinarie och tre ersättare. Härnösands kommun utser tre ordinarie och två ersättare. Dessutom representeras Ångermanlands- och Medelpads hembygdsförbund med en adjungerad ledamot vardera. De fackliga organisationerna DIK, Vision och Kommunal har var sin representant i styrelsen.

Ändamålsuppfyllelse

Museet har under året haft nio utställningar i Härnösand samt tre utställningar på Textilarkivet i Sollefteå. Genom pedagogisk verksamhet, föredrag och uppdragsverksamhet främjar och bedriver vi kulturmiljövård och museal verksamhet i hela länet.

Verksamhetsberättelse

Murberget Länsmuseum Västernorrland har ett uppdrag att samla in, bevara och tillgängliggöra länets kulturarv. Detta gör vi med kunskapsuppbyggnad, samlingsförvaltning och publik verksamhet. Verksamheten är mångfacetterad - vi producerar utställningar, programverksamhet och pedagogisk verksamhet, analyserar och dokumenterar kulturarv, samlar och tillgängliggör arkivmaterial och föremål fysiskt och digitalt. Vi tillgängliggör kulturmiljöer på vårt friluftsmuseum och i länet. Vi bedriver kunskapsuppbyggande arkeologi, konservering, byggnadsvård och har också uppdragsverksamhet inom dessa områden.

Förenande för mycket av det vi gör är att vara en mötesplats för upplevelser, reflektion och lärande kring vårt gemensamma kulturarv, i samtid och historia. Vårt uppdrag är att möjliggöra att kulturarv i länet är tillgängligt och angeläget för alla. I dagens mångfacetterade samhälle

ställer denna uppgift omfattande krav på museiverksamheten - det krävs en reflexiv samtidsanalys och en professionell kärnverksamhet för att kunna förstå och hantera såväl insamlade som tillgängliggörande av kulturarvet inför framtiden. Och hur förhåller vi oss till och arbetar med samtidens stora utmaningar - digitalisering, ökad segregation, globalisering, omfattande migration, klimatförändring? - listan på samtidens utmaningar kan göras lång. För det är genom en välgrundad samtidsanalys som vi kan forma och medvetandegöra vårt kulturarv, och tvärt om.

Under 2016 har det hänt mycket på den nationella museiarenan. Vår regering har en kulturpolitik som adresserar kulturarvsinstitutionerna. Alldeles i slutet av året presenterades lagrådsremissen för Kulturarvspropositionen, och vi ser för första gången i Sveriges historia ett förslag på en samlad kulturarvsolitik. Propositionen föreslår bland annat en museilag, som kommer att styra det offentliga museiväsendet. Lagförslaget betonar kunskapsuppbyggnad, aktiv samlingsförvaltning och publik verksamhet som grundpelare i museiverksamheten och det demokratiska samhällets utveckling. Museerna ska bidra till det demokratiska samhällets utveckling genom publik verksamhet, kunskapsuppbyggnad och en aktiv förvaltning av sina samlingar. Den publika verksamheten ska kännetecknas av allsidighet, öppenhet och kvalitet. Den ska vara tillgänglig för alla och anpassad till användarnas olika förutsättningar. Likaså ska museerna bidra till forskning och annan kunskapsuppbyggnad inom sina ämnesområden samt aktivt förvalta sina samlingar för att nå verksamheternas mål.

Demokrati och mångfald antas vara de centrala teman som det offentliga samtalet behöver under överblickbar tid, och de behöver vara centrala i museernas verksamhet. Museerna kan fungera som mötesplatser och ge plats åt detta offentliga samtal. För att lyckas med det behöver vi få alla medborgare att känna sig välkomna att delta i museernas publika verksamhet.

Fokus: Att genom samlingar, utställningar och dokumentation, låta användare av olika slag, delta i skapandet av bilden av det förflutna och öppna för nya perspektiv på samhälle.

Effekter: Fler berättelser som bättre speglar samhället; museet som en arena för inkludering och demokratiska samtal.

Stiftelsen Länsmuseum Västernorrland

2016 års verksamhet på Murberget Länsmuseum Västernorrland har haft en stor bredd. Verksamhetsplaneringen har utgått från nationella mål för kultur och kulturmiljö samt regionala och kommunala styrdokument. Nedan följer en beskrivning av verksamheten i stora drag. Inledningsvis beskrivs vårt arbete med tillgänglighet, integration och mångfald - de teman som starkast följt oss genom året. Därefter beskrivs årets verksamhet inom de olika verksamhetsgrenarna.

Museet som mötesplats - integration, inkludering och tillgänglighet

Hösten 2015 och hela 2016 som följde har präglats av den omfattande flyktingströmmen och av det ansträngda läget vad gäller mottagandet i våra kommuner. Alla - civila, näringsliv, offentliga institutioner - ville bidra för att underlätta situationen så mycket som möjligt, och länsmuseum fattade snabbt beslut om att vara aktivt i kläduzlämning och öppna verksamheten på bästa sätt för de mest behövande. Detta visar också hur vi snabbt kan samla sina krafter och rikta sin verksamhet dit den mest behövs, i tid av kris eller omfattande specifika behov. Det uppstod kaos i entréhallen, det var samordningsproblem kring tider och kösystem. Hanteringen av de stora mängder kläder som olika privatpersoner bidrog med ställde krav som vi inte var vana vid. Känsloutringar hos dem som behövde hämta varma kläder följde. Det växte fram en omfattande verksamhet som hemslöjdskonsulenterna startade i entréhallen med slöjdaktiviteter, som en jämlik mötesplats utan språk, eller kulturella förkunskaper. En hastig ändring av öppettider, dokumentationer och en rad andra åtgärder genomfördes.

Efter att de mest akuta insatserna avslutats, har Länsmuseum fortsatt valt att prioritera integrations- och mångfaldsarbete i verksamheten. Efter att ha varit delaktiga i den akuta situationen, så blev integration och tillgänglighet nyckelfrågor.

- Hemslöjdskonsulenterna sökte och fick bidrag till projektet "Integration och språk" (beskrivs nedan under rubriken *Länshemslöjdskonsulenterna*).
- Dokumentation gjordes med familjer och enskilda personer som kommit hit som flyktingar.
- Genom ett samarbete med SNF ordnades vandringar, workshops och en utställning med en asylsökande familjs egen berättelse och bilder.
- En informell referensgrupp bildades på flyktingförläggningen Waterfront (gamla fängelset).
- En månad innan ordinarie öppethållande av friluftsmuseet kunde både asylsökande och andra

intresserade delta i olika aktiviteter på friluftsmuseet.

Planeringen kunde sakta börja ta en viss form kring programaktiviteter och annan verksamhet. I projektet "Integration och museer", som pågått under år 2016, har museet samverkat med Sundsvalls museum i genomförandet. Med integrations- och inkluderingsperspektiv har vi fokuserat på att betrakta och analysera de befintliga verksamheter som finns på museerna. Är de tillgängliga för alla, om inte hur kan vi göra dem det? I centrum för just detta projekt står de nyanlända. Projektet har arbetat med hur Länsmuseum och andra museer i länet kan vara en resurs i integrationsarbetet. Där har bland annat våra interna arbetsprocesser och vår externa kommunikation ses över. I detta projekt har Länsmuseum samarbetat med museer, föreningar, organisationer, SFI, Härnösands folkhögskola m.fl.

Rent praktiskt har de större program och pedagogiska aktiviteter som genomförts under året haft extra fokus på att vara tillgängliga för nyanlända och nya svenskar, t.ex. genom att programmen översatts till lätt svenska. Här ser vi t.ex. nationaldagen, midsommarafton, Kalas i Parken/Clowner utan gränser, Internationella festen och Mötesplats Murberget. Utställningen *Bengt Lindström - de sju dödssynderna* har språkpassats till arabiska, engelska, tigriska, franska. Utställningen *Vikingasilver* hade guidningar på dari, tigriska och arabiska. En "informationsinsats" genomfördes där vi åkte ut till *Samlingpunkten* med bildstöd, SFI, Sambiblioteket, folkhögskolan samt några asylboenden. Vi informerade om Murbergets sommaraktiviteter på arabiska, dari och tigriska.

Som ytterligare led i att göra vår verksamhet mer tillgänglig för alla, så utökades museets öppettider från sex till sju dagar i veckan och vårt kafé Murberget återöppnade med miljömässig profil efter att ha varit stängt. Friluftsmuseets säsong förlängdes 2016 från två till tre månader.

Sedan tidigare arbetar Länsmuseum tillsammans med Härnösands kommun i vår gemensamma samarbetsyta Arena Murberget. Den har skapats med syftet att arbetet för integration och mot utanförskap, ska fortsätta och kunna utvecklas på vår arbetsplats, och i samarbete med arbetslivsförvaltningen. 2016 har praktikanter arbetat hos oss både i kafé och med underhåll av byggnader på friluftsmuseet.

Dessutom har en del gjorts en fortsatt dokumentation av de integrationssatsningar som startade 2015. Det gäller dels *Familjen Kabani*, med dokumentation och utställning, dels en berättelse om *Adicted to pain*, en asylsökandes erfarenheter. Ytterligare dokumentation har genomförts av metodutveckling genom visningar i utställningen *Destination hembygd* och i basutställningar. Vidare har museet dokumenterat arbetet i en informell referensgrupp, på flyktinföreläggningen *Waterfront*. Vi har här samverkat med folkhögskola och föreningar/grupper.

Samlingar och tillgänglighet

Kommunikation blir allt viktigare för vår museiverksamhet. Det är avgörande att via olika digitala plattformar på webb göra museet tillgängligt och efterfrågat. Länsmuseum har fortsatt ett omfattande arbete att göra när det gäller vår strategiska kommunikation - tillgänglighet, målgruppsanalys och val av kanaler.

Under 2016 har vi tillgänglighetsanpassat vår webb och länets kulturarvsportal utifrån Kulturrådets krav som i sin tur följer den internationella standarden för tillgängliga webbsidor (WCAG 2.0 A). Vad gäller tillgänglighet i stort så återstår ett systematiskt arbete med att göra museet tillgängligt för en så bred publik som möjligt, här handlar det t.ex. om att erbjuda översättningar till andra språk i utställningarna, något som påbörjats under året.

Föremålsdatabasen som vi arbetar med är ett viktigt redskap för att tillgängliggöra våra föremålssamlingar digitalt. Målet är att göra hela samlingen tillgänglig digitalt, och det pågår ett omfattande digitaliseringsarbete som i förlängningen syftar till att göra alla delar tillgängliga publikt. Den digitala samlingen ska kunna fungera som ett första möte med vårt museum. Under 2016 har vi i ett ABM-samarbete i stort sett färdigställt Kulturarvsportalen, vilken syftar till att tillgängliggöra länets kulturarv. Meningen är att civilsamhället ska kunna digitalisera föremålssamlingar, arkivmaterial m.m. Under 2017 kommer Kulturarvsportalen vara färdig att storlanseras.

Ett utredningsarbete rörande museets nuvarande magasins- och förrådsytor har satts igång i syfte att öka/återta publika verksamhetsytor samt effektivisera nyttjandet av klimatstyrda utrymmen. Detta är ett omfattande arbete som är i sin början. Med anledning av Textilarkeivets flytt under 2017, kommer detta arbete att intensifieras än mer, och det är en viktig framgångsfaktor för museet att vi lyckas med effektiviseringen.

Inom Kulturarvs-IT arbetar vi med att digitalisera och tillgängliggöra våra samlingar. Under 2016 har man mestadels fokuserat på att digitalisera konstnären Arne Jones material som består av skulpturer, skisser, teckningar, fotografier, anteckningar och övriga dokument som är relaterade till Arne Jones konstnärskap. Målet är att hela arkivmaterialet blir digitalt tillgängligt och delvis registrerat i databasen Collective Access innan hela beståndet placeras i museets arkiv. Också andra samlingar digitaliseras av Kulturarvs-IT.

Dokumentation har genomförts i koppling till museets samlingar; här har Mariann Hedmans donation till Textilarkivet utgjort en central del. Vi har även mottagit en donation av filmer, bilder och annat material kopplat till dansområdet, en gåva av bilder från Hemsön och en omfattande livsberättelse kopplad till Hemsön. Dokumentationsprojektet *Kvinnor födda under 1930-talets livsstrategier i mötet med det nya samhället* har fortsatt under året.

Forskningsprojektet *Skärningspunkter och glapp i länkat, delat och nätverkat kulturarv* har genomfört sitt andra och avslutande år. Projektet undersöker föreningar som förvaltar kulturarv och hur dessa föreningar digitaliserar detta, hur föreningarna samverkar med museer och hur museer bemöter andra digitaliserande kulturarvsaktörer. Två artiklar har publicerats: (Bengt Wittgren, De digitala systemen och kulturarvet i tidskriften *Nordisk museologi* (kommande) och *Lokalhistoria, genealogi och textilier* som digitalt kulturarv i *Nordisk Kulturpolitisk Tidskrift* (kommande).

Utställningar och programverksamhet

Årets utställningar

25 Kvadrat - 11 dec 2015 - 17 jan 2016 (samarr. Svensk Form)

Gudrun Sjöden, 40 år av inspiration - 31 jan - 30 april 2016

Y-salong 6/2-10/4, 2016 (samarr. Konstkonsultenterna i Västernorrland)

Familjen Kabani 16 april - 10 juni 2016 (Samarr Naturskyddsföreningen, Mona Nilssons projekt)

Lindström och Lappkungen 14 feb 2015 - 25 sept 2016

Kicki Jeschke - Textilkonstnär från Ånge 21 maj - 25 aug 2016

Vikingasilver 5 juni - 25 sept 2016

Destination Hembygd 5 juni -30 okt 2016 (samarr Hembygdsförbunden Ångermanland och Medelpad)

Broderat x 3 - 17 sept 2016 - 5 feb 2017

Slöjdstories 12 nov 2016 - 8 jan 2017 (produktion av Läns-hemslöjds-konsultenterna)

Alla ska passa in 21 okt 2016 - 8 jan 2017

Tomteutställning 4 dec 2016 - 8 jan 2017

Under året har vi haft tio utställningar på Murberget och en av dem, *Slöjdstories*, är en vandringsutställning som reser runt i länet och har visats eller kommer att visas i länets alla kommuner. På Textilarkivet i Sollefteå har två utställningar visats.

Utställningen *Vikingasilver* öppnade den 5 juni. Två av länets stora silverskatter, från Djuped i Ångermanland och Stige i Medelpad visades för första gången en sommar i länet. Dessa förvaras till vardags i magasin på Statens historiska museum. Då utställningsproduktionen var behäftad med betydande kostnader genomfördes ett pilotprojekt med entréavgift, detta var möjligt då *Vikingasilver* visades i ett avgränsat utrymme. Utställningen *Vikingasilver* kom till på initiativ av Styrnäs hembygdsförening.

Den 5 juni startade även utställningen *Destination Hembygd*. Detta var ett samverkansprojekt med länets 63 hembygdsföreningar med anledning av riksförbundets 100-årsjubileum. I utställningen *Destination Hembygd* fick vi låna unika föremål från länets alla hembygdsföreningar. Resultatet blev en exposé över länets historia, alla socknar och över ett 5000-årigt tidsspän. På friluftsmuseet svarade föreningarna för var sin dag, för att visa upp sig. Parallellt visade föreningarna en egenproducerad utställning i museibygnaden.

I Västernorrland lyckades vi ovanligt bra med att lyfta hembygdsrörelsen i en gemensam satsning mellan Länsmuseum, Västernorrlands Hembygdsråd, som består av de två hembygdsförbunden och alla 63 hembygdsföreningar. De båda utställningarna fick stort genomslag vilket märktes i de ökade besöks-siffrorna. Vi kan också berömma oss över att den gemensamma satsningen var den största också i ett nationellt perspektiv. De ideella krafterna i länets hembygdsrörelse (bestående av 14 500 medlemmar) och Länsmuseum är naturliga samarbetspartners, vi delar samma engagemang för länets kulturhistoria och utveckling.

Detta år var det premiär för Birka Cruises kryssning till Höga Kusten. Den första båten kom till

Härnösand på nationaldagen och vi hade förutom firandet i stort guidade visningar varje halvtimme. Dessa visningar genomfördes även vid Birkas besök den 14:e och den 24 juni.

Pedagogisk verksamhet 2016

För att tillgodose barn och ungas rätt till kultur, demokratiskt inflytande och engagemang inom både kulturområdet och i viktiga samhällsfrågor växlas pågående arbete upp som viktig del av museets utvecklingsarbete.

Museets pedagogiska basverksamhet har löpande i uppdrag att förmedla länets historia och kulturarv till länets skolor, från förskola till högskola. Det gör vi genom temavisningar och program i museets basutställningar, tillfälliga utställningar och Friluftsmuseets miljöer. Basverksamheten löper terminsvis och bokas av lärare på tider och teman som passar dem. Museets pedagoger åker även ut till skolor som inte har möjlighet att besöka museet. Inom basverksamheten ligger även så kallade tidsresor för förskola och grundskola. Årets tidsresa hade temat "På luffen" där vi genom fakta, rollspel och drama tog upp ämnen som utanförskap, rotlöshet och medmänsklighet.

Förutom kulturarvet arbetar vi även direkt med samhällsaktuella ämnen.

Genom vandringsutställningen "Alla ska passa" in genomfördes workshops kring normkritiskt tänkande för gymnasieelever.

Under året fick barn och elever från förskola och grundskola möta och samtala kring samtidskonst från länet i samband med utställningen Y-salong. Med inspiration från konstverken skapades sedan egen konst tillsammans med en konstpedagog i museets konstateljé.

Som ett steg i museets arbete med integration genomfördes "Mötesplats Murberget" under våren. SFI-grupper samt asylsökande bjöds in till Friluftsmuseets miljöer där vi genom bakning i vedeldad ugn, trädgårdsskötsel, akvarellmålning och hantverk hade många givande möten och trots språkförbistring en hel del kunskapsutbyte. Ett samarbete med SFI-utbildningarna är påbörjat för att hitta hållbara former för samverkan mellan våra respektive pedagogiska uppdrag.

I samarbete med Härnösands kommun erbjuder pedagogerna reminiscensträning för personer med demensdiagnos. Under hösten har det varit återkommande träffar för dementa och anhöriga på museet samt uppsökande verksamhet på boenden.

Länshemslöjdskonsulenterna

Hemslöjdskonsulentverksamheten i Västernorrland är placerad på Murberget, och bedriver aktivt hemslöjdsfrämjande arbete. I ordinarie verksamhet utbildas slöjdklubbshandledare, det hålls slöjdverkstäder och kurser. Förutom detta så har verksamheten stort fokus på slöjdförmedling genom olika projekt, så också detta år.

Projektet *Mönster* som drevs av hemslöjdskonsulenterna under 2015, mynnade ut i vandringsutställningen *Slöjdstories*, som beskrivs ovan under utställningar. Premiärvernissage hölls i juni på Örnsköldsviks museum och konsthall. Utställningen har därefter visats i Timrå och Härnösand och turnerar vidare i länet under våren 2017.

Fyrlänsprojektet *Next Level Craft* avslutades med utställning i Jokkmokk. Vernissage samordnades med det sista av flera nätverksträffar för slöjdare från alla fyra län. Detta är ett gott exempel på samarbete mellan de fyra norrlandslänen.

Sedan 2014 har hemslöjdskonsulenterna drivit flera Sloydify Society-projekt med bidrag från Kulturrådet. Under juni 2016 genomfördes det allra sista, *Gårdscirkus*. Under Gårdscirkus samarbetade 7-8 funktionsnedsatta ungdomar med slöjdhandledare och volontärer i att skapa en modell för sommarlägerverksamhet med cirkustema. En komplett cirkusföreställning med cirkusnummer, slöjdade dräkter och rekvisita samt djurdressyr blev en lyckad slutpunkt för projektet. Konceptet kommer fortleva som återkommande sommarlägerverksamhet riktad både mot funktionsnedsatta ungdomar och som ordinarie sommarlägerverksamhet. Gårdscirkus 2016 finns dokumenterad i en kort film.

Arkeologi

Murberget genomförde drygt tio arkeologiska undersökningar av olika slag under 2016.

Ett lite speciellt projekt under året var undersökningarna vid Västland-Maland i dalgången norr om Sköns kyrka i Medelpad. Undersökningen bekostades av Länsstyrelsen för att få ett bättre informationsunderlag för den fortsatta förvaltningen av fornlämningsmiljön. På platsen finns flera rester efter gravar, så kallade storhögar, som uppförts över samhällets översta skikt under järnåldern.

Tidigare har man hittat provinsialromerska bronskärl och en guldring. Under 2016 påträffades bland annat en romersk silverdenar präglad under 113-117 e.Kr (Trajanus), fragment av en dräktnål av silver från folkvandringstid (400-550 e.Kr.) och fragment av keramik. Den romerska silverdenaren är den första som hittats norr om Mälardalen.

Ett intressant och spännande fynd gjordes också vid utgrävningar av ett 1600-talsvrak i Skeppshamn ute på Tynderö (i Timrå). En vante, nålbunden i ullgarn och slitlapp av växtfiber, för en vänsterhand, hittades. Förmodligen tappades den i nära anslutning till förlisningen, kanske av någon i besättningen. Skeppet förläste hösten 1680 efter att skeppet hade tillbringat natten vid Skeppshamn. Dagen innan hade skeppet (och besättningen) varit på Korsmässomarknaden i Härnösand. Vanten har konserverats av Textilarkivet.

Den arkeologiska verksamheten på museet är grundad på uppdrag utifrån och är därmed inte forskningsbaserade. Trots detta kan resultaten från dessa uppdrag bearbetas vetenskapligt och därmed bidra till, och medverka i, forskning på hög internationell nivå. Två undersökningar, Spjutåsberget och Eldnäset, har uppmärksammats genom två föredrag på konferenser av European Association of Archaeologists (Istanbul 2014 och Glasgow 2015) samt genom artiklar, varav den ena i en internationellt ansedd publikation: Loeffler, David: "Surreptitious Sámi-Suppressive Swedes: Maintaining Sámi Identities through the Use of Religion and Stone Circles" i *Arctic Anthropology* vol 52 sid 67-80. Loeffler, David: "Ånge kommuns första invånare hade vidsträckta kontakter" i *Framtid Ånge*, juni 2016.

På Spjutåsberget har påträffats lämningar som tyckts tillhöra en skogssamisk grupp under ett kritiskt skede i deras relation till majoritetssamhället. Kommande forskningsinsatser förväntas belysa hur tro och religiösa föreställningar kan stärka individens och gruppens identitet och sammanhållning inför svåra och utifrån kommande socioekonomiska påtryckningar.

Länsmuseumets vetenskapliga undersökning av boplatsen på Eldnäset i Haverö socken, Medelpad, har påträffat ett stort antal stenföremål. Genom jämförelser med likande föremål från andra trakter ser man att de människor som befolkade Medelpad för 10 000 år sedan upprättade och höll kontakter med andra folk både öster-, väster- och söderut. Föremålen ska inte ses som ett bevis för handel i traditionell mening. Dessa ting är istället ett uttryck för sociala relationer mellan och visar att de förhistoriska människorna i Medelpad ingick i ett större ideologiskt, socialt och ekonomiskt nätverk som innefattade stora delar av Fennoskandia. Stenåldersboplatsen på Eldnäset belyser hur koloniserande pionjärer tog Västernorrland i besittning efter att inlandsisen drog sig undan ca 8200-8100 f.Kr. Dessa människor stod inför en omfattande klimatförändring med långtgående konsekvenser för växter, djur, vatten, land och väder och deras socio-ideologiska förhållanden och föreställningar. Kommande forskningsinsatser förväntas åskådliggöra hur dessa förhistoriska människor bemötte och påverkades av denna ekologiska omdaning. Detta kan därigenom ge oss en fingervisning om vår egen stundande framtid.

Byggnadsvård

Inom byggnadsvården är det framförallt två projekt som är särskilt värda att uppmärksamma. Det var det restaureringen av länsresidenset. Länsmuseumets byggnadsantikvarie var med i projektet och höll bland annat föredrag för deltagarna på Stenstadsseminariet, där entreprenörer och antikvarier deltog. Stiftets Orgelprojekt är också ett projekt att uppmärksamma. Orgelprojektet handlar om kyrkorglar i deras kulturhistoriska kontext och ska pågå under 2015-17. Projektet sker i Härnösands Stifts regi och omfattar förutom Länsmuseum Västernorrland också Stiftets kyrkomusiker, Mittuniversitetet och Jamtli. Tanken är att ur respektive expertområden inventera Stiftets kyrkorglar ur såväl musikteknisk som kulturhistorisk synpunkt, där en antikvarie vid respektive museum tittar på orgeln ur byggnadsantikvarisk utgångspunkt. Projektet startade med en förstudie i Härnösand 2014. Själva orgelinventeringen sjuades 2015 och fortsatte under 2016 med seminarier och besök i stiftets kyrkor i de båda länen.

Under 2016 har länsmuseumet försökt rekrytera en ny byggnadsantikvarie, men rekryteringen misslyckades. Kompetensförsörjningen på området är i nuläget svag och verksamheten kommer att vara ytterst begränsad under 2017. Tanken är att starta en ny rekryteringsprocess under våren och att därefter sätta men säkert bygga upp den såväl basfinansierade som uppdragsfinansierade byggnadsantikvariska verksamheten.

Konservering

Större målerikonserveringsprojekt har skett i Forsa, Hög och Nordingrå kyrka. I Nordingrå kyrka har även stöldsäkning av skulpturer skett. Konservatorsverksamheten har också haft uppdrag i Norrbottens

län, i Nederluleå kyrka i Gammelstad, och förutom det har verksamheten haft ett flertal mindre uppdrag.

Läns museet har under delar av året haft en anställd textilkonservator som arbetat med uppdragsverksamhet. Goda kontakter med församlingar etablerades, och det finns en god grund att stå på inför fortsatt utvecklingsarbete inom textilkonserveringen.

Under 2016 tog läns museet emot Arne Jones samling, en samling bestående av arkivmaterial, olika typer av föremål och skulpturer. Samlingen har stort nationellt och internationellt intresse. Samlingen är dock i behov av omfattande konservering, och under hösten har läns museet satsat extra resurser på att konservera den delen av samlingen som är arkivmaterial. Under 2017 fortsätter arbetet med att tillgängliggöra Arne Jones samling.

Underhåll av fysisk kulturmiljö

Eftersom friluftsmuseet ligger i en miljö med ytligt grundvatten, mycket lera och dessutom i en sluttning har vi problem med säsongsbundna vattenskador på våra vägar och markområden. Under hösten 2016 genomfördes därför ett omfattande vägunderhåll och dräneringsarbete för att försöka reducera de återkommande skadorna på vägarna och på bebyggelsen framför allt i anslutning till torget.

En annan viktig åtgärd var byte och tjärning av takspånen på Ulvö kapell. Eftersom det invändiga väggmålningarna är målade direkt på timmerstommen är det nödvändigt att hindra takläckage samt alla andra orsaker som kan leda till fuktrelaterade skador på timmerstommen.

Flera andra insatser har också genomförts under året. Målning av Melinderska huset, omläggning av plåttak på Spjutegården och en statusinventering av museets byggnader med plåttak. P.g.a. avsaknad av tillräckliga personresurser under sommaren så fick underhållet av Gammelgården i Myckelgensjö skjutas på framtiden.

För framtida hantering av museets byggnader och markområden har vi nu påbörjat en inventering/uppmätning av museets byggnader. Detta underlag skall bilda grunden för det fastighetsverktyg som kan underlätta en framtida förvaltning. Inventeringsarbetet sker löpande av museets personal i mån av tid.

Samverkansprojekt

Fyra viktiga projekt genomfördes under året. De har huvudsakligen finansierats med anslag från Landstinget Västernorrland:

Flytt Arne Jones: Efter gåva till Läns museet från skulptören Arne Jones dotter Ditte Jones Lundgren, överflyttades en större samling av konst, modeller, skisser, bilder arkivalier med mera, från Ålsta folkhögskola till Läns museet. Bidraget bekostade inventering, volymbedömning, packning, transporter och magasinering under flytten. Föremålen magasineras därefter i Läns museet lokaler på Murberget.

Arena Murberget: Arenan är ett samarbete mellan Härnösands kommun och Läns museet med syftet att ge personer meningsfull sysselsättning. Detta skedde genom instegsarbeten för nyanlända flyktingar för att ge både arbetspraktik och språkträning.

Arbetena fanns vid Kafé Strömkarlen och friluftsmuseets miljöer. Projektet har även samarbetat med SFI i Härnösand, Sundsvalls museum och Kalmar läns museum där metoder för integrationsarbete diskuterats. Ett stort antal aktiviteter har genomförts på friluftsmuseet och i museibygnaden. Se vidare under "Museet som mötesplats", ovan.

ABM Resurs, avslutning: Projektet har framför allt syftat till att avsluta arbetet med steg tre i portalen Kulturarv Västernorrland. Portalen har fått en webbsida som uppfyller dagens krav på tillgänglighet vad gäller olika tekniska enheter och är flerspråkig; svenska är huvudspråk, stora delar av portalens texter finns även på engelska, finska, samiska och meänkieli.

Y Salong 2016: Y-salong är en jurybedömd konstsalong där konstnärer med förankring i Västernorrland kan lämna in verk för bedömning och urval. Projektet syftade till formgivning, program och konstpedagogiska aktiviteter. 97 konstnärer sökte till Y-salong varav 69 kvinnor och 28 män. Årets jury bestod av Camilla Castor konstnär från Umeå, Bengt Frank konstnär från Luleå. Totalt har de bedömt 380 verk. Y-salong 2016 hölls öppen 6/2-10/4 och besöktes av allmänhet, skolklasser och nya länsbor som kommit att ha läns museet som en mötesplats under hösten och vintern.

Framtidens museum

Året har varit speciellt också i det avseende att en ny länsmuseumchef började i september, efter ett halvår då en t.f. museumchef upprätthållit verksamheten. Verksamhetsplaneringen och insatserna har förstås påverkats av detta utgångsläge, och inför 2017 är vi mitt i utformandet av ny organisation, liksom i framtagandet av nya och förbättrade processer för planering och uppföljning. Den riktning som uttrycks i nationell kulturpolitik samt regional och kommunal politik utgör grunden, samtidigt ska vi nu hitta välfungerande och bra mål för vår verksamhet inom förändringsarbetet "Framtidens museum". Här följer några av de verksamhetsområden vi särskilt ska satsa på under 2017:

- ta fram ett förslag för hur vi kan genomföra vårt länsuppdrag och i liten skala praktisera och utvärdera detta
- tillgängliggöra det textila kulturarvet på nytt, efter att Textilarkivet läggs ner
- tillgängliggöra det maritima kulturarvet för fler, med Fritidsbåtmuseet
- förbereda en satsning på den publika verksamheten för barn och unga i enlighet med vårt uppdrag, framförallt digitalt och fysiskt genom utställningar, program och pedagogisk verksamhet
- förbereda en utveckling av våra basutställningar, för att inkludera fler perspektiv och berättelser
- förbereda för att forma en vision för friluftsmuseet, inklusive våra affärsområden

Flerårsöversikt

	2016-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Omsättning	46 898	45 425	44 914	45 542	44 035
Resultat	607	-979	-109	2 576	1 159
Balansomslutning	43 985	45 185	47 741	44 517	44 142
Soliditet	86%	82%	80%	86%	81%
Antal årsarbetare	50	53	51	50	55

Eget kapital vid årets ingång: 37 091 117

Årets resultat: 606 880

Eget kapital vid årets utgång: 37 697 997

Vad beträffar företagets resultat och ställning i övrigt, hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkningar med tillhörande bokslutskommentarer.

Resultaträkning

<i>Belopp i kr</i>	<i>Not</i>	<i>2016-01-01- 2016-12-31</i>	<i>2015-01-01- 2015-12-31</i>
Rörelsens intäkter			
Försäljningsintäkter		5 313 354	5 124 382
Bidrag och övriga intäkter	1	41 584 905	40 881 655
		<u>46 898 259</u>	<u>46 006 037</u>
Rörelsens kostnader			
Handelsvaror		-1 686 535	-1 674 649
Övriga externa kostnader	2	-17 892 623	-17 313 880
Personalkostnader	3	-26 355 803	-27 727 936
Avskrivningar av anläggningstillgångar	5,6	-411 268	-329 316
		<u>552 030</u>	<u>-1 039 744</u>
Rörelseresultat			
Resultat från finansiella poster			
Ränteintäkter och liknande resultatposter	4	58 195	63 976
Räntekostnader och liknande resultatposter		-3 345	-3 122
		<u>606 880</u>	<u>-978 890</u>
Resultat efter finansiella poster			
Årets resultat		<u>606 880</u>	<u>-978 890</u>

Balansräkning

<i>Belopp i kr</i>	<i>Not</i>	<i>2016-12-31</i>	<i>2015-12-31</i>
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Konstsamlingar		30 000 000	30 000 000
Byggnader och mark	7	323 471	372 431
Inventarier, verktyg och installationer	5,6	1 539 502	1 095 497
		<u>31 862 973</u>	<u>31 467 928</u>
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	8	2 167 628	2 167 628
		<u>2 167 628</u>	<u>2 167 628</u>
Summa anläggningstillgångar		<u>34 030 601</u>	<u>33 635 556</u>
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager mm</i>			
Handelsvaror		557 282	704 736
		<u>557 282</u>	<u>704 736</u>
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		433 829	1 434 342
Aktuell skattefordran		24 947	45 103
Övriga fordringar		46 151	54 675
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	9	1 865 046	816 644
		<u>2 369 973</u>	<u>2 350 764</u>
Kassa och bank		7 026 685	8 494 279
Summa omsättningstillgångar		<u>9 953 940</u>	<u>11 549 779</u>
SUMMA TILLGÅNGAR		<u>43 984 541</u>	<u>45 185 335</u>

Balansräkning

<i>Belopp i kr</i>	<i>Not</i>	<i>2016-12-31</i>	<i>2015-12-31</i>
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>			
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserad vinst eller förlust		37 091 117	38 070 007
Årets resultat		606 880	-978 890
		<u>37 697 997</u>	<u>37 091 117</u>
Summa eget kapital		<u>37 697 997</u>	<u>37 091 117</u>
<i>Avsättningar</i>			
Övriga avsättningar	10		
		-	390 450
		-	390 450
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Skatteskulder		29 205	29 205
Leverantörsskulder		2 501 563	1 366 516
Erhållna ej nyttjade bidrag/intäkter	11	1 576 806	2 631 103
Övriga kortfristiga skulder		771 630	938 980
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	12	1 407 340	2 737 964
		<u>6 286 544</u>	<u>7 703 768</u>
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		<u>43 984 541</u>	<u>45 185 335</u>

Kassaflödesanalys

<i>Belopp i kr</i>	<i>2016-01-01- 2016-12-31</i>	<i>2015-01-01- 2015-12-31</i>
Den löpande verksamheten		
Resultat efter finansiella poster	606 880	-978 890
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet:		
- Avskrivningar	411 268	329 316
- Förändring avsättningar	-390 450	390 450
	<u>627 698</u>	<u>-259 124</u>
Betald skatt	20 156	17 135
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	647 854	-241 989
<i>Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital</i>		
Förändringar av varulager	147 454	-58 899
Förändringar av rörelsefordringar	-39 365	744 792
Förändringar av rörelseskulder	-1 417 224	-1 967 586
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-661 281	-1 523 682
Investeringsverksamheten		
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-806 313	-392 425
Avyttring av materiella anläggningstillgångar	-	5 549
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-806 313	-386 876
Finansieringsverksamheten		
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-	-
Årets kassaflöde	-1 467 594	-1 910 558
Likvida medel vid årets början	8 494 279	10 404 837
Likvida medel vid årets slut	7 026 685	8 494 279

Redovisningsprinciper och bokslutskommentarer

Belopp i kr om inget annat anges

Allmänna redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Stiftelsen tillämpar BFAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning K3

Värderingsprinciper m m

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Intäktsredovisning

Offentliga bidrag intäktsförs till bedömt verkligt värde då det är rimligt att anta att bidraget kommer att erhållas och att samtliga vidhängande villkor kommer att uppfyllas. När bidraget är knutet till en kostnad redovisas det som en intäkt under de perioder som krävs för att det på ett systematiskt sätt skall möta den kostnad som redovisas och som bidraget avser att kompensera. Om bidraget är knutet till en anläggningstillgång skuldförs bidragets verkliga värde (som förutbetalda intäkt) och intäktsförs i resultaträkningen i takt med avskrivningarna på den anläggningstillgång som bidraget avser.

Vid försäljning av varor redovisas normalt inkomsten som intäkt när de väsentliga förmåner och risker som är förknippade med ägandet av varan har överförts från företaget till köparen.

Ränta redovisas som intäkt enligt den s.k. effektivräntemetoden. Utdelning redovisas som intäkt när företagets rätt till betalning är säkerställd.

Eventuella penninggåvor värderas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten och bokförs som en intäkt.

Accession och kassationer

Beslut om att föremål kan bli rekvisita och kassation av föremål och arkivalier ur museets samlingar beslutas av landsantikvarien med redovisningsskyldighet till styrelsen.

Fordringar, skulder och avsättningar

Om inget annat anges värderas kortfristiga fordringar till det lägsta av dess anskaffningsvärde och det belopp varmed de beräknas bli reglerade. Långfristiga fordringar och långfristiga skulder värderas efter det första värderingstillfället till upplupet anskaffningsvärde. Övriga skulder och avsättningar värderas till de belopp varmed de beräknas bli reglerade. Övriga tillgångar redovisas till anskaffningsvärde om inget annat anges.

Finansiella instrument

Finansiella instrument värderas utifrån anskaffningsvärdet.

Redovisning av leasingavtal

Företaget redovisar samtliga leasingavtal, såväl finansiella som operationella, som operationella leasingavtal. Operationella leasingavtal redovisas som en kostnad linjärt över leasingperioden.

Anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar har delats upp på betydande komponenter när komponenterna har väsentligt olika nyttjandeperioder.

Donationer av museiföremål hanteras av insamlingsgruppen och förslag lämnas till ledningsgruppen för beslut. Om föremålets värde understiger ett halvt prisbasbelopp tas föremålet upp till en kr i

balansräkningen. Om föremålets värde överstiger ett halvt prisbasbelopp tas det upp till dess verkliga värde i balansräkningen. Ingen avskrivning sker av dessa belopp. Eventuella donationer värderas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten och bokförs direkt mot eget kapital. Avskrivningsbart belopp utgörs av anskaffningsvärdet minskat med ett beräknat restvärde om detta är väsentligt. Avskrivning sker linjärt över den förväntade nyttjandeperioden.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader 12 år

Inventarier, verktyg och installationer 5-8 år

Ingen avskrivning sker på mark och konst.

Kulturhistoriska byggnader

De anläggningstillgångar som klassificerats som kulturhistoriska byggnader är

Murberget 1:1, Härnösands kommun

Borgmästaren 8, Härnösands kommun

Myckelgensjö 3:24, Örnsköldsviks kommun

Ulvön 11:1, Örnsköldsviks kommun

Skulnäs 1:23, Örnsköldsviks kommun

Varulager

Varulagret har värderats till det samlade anskaffningsvärdet vilket understiger dess nettoförsäljningsvärde på balansdagen. Med nettoförsäljningsvärde avses varornas beräknade försäljningspris minskat med försäljningskostnader. Den valda metoden innebär att eventuell inkurans i varulagret har beaktats.

Likvida medel

Likvida medel omfattar kassa och tillgodohavanden hos bank samt kortfristiga placeringar med en ursprunglig löptid på högst tre månader.

Noter

Not 1 Bidrag och övriga intäkter

	2016-01-01- 2016-12-31	2015-01-01- 2015-12-31
Landstinget Västernorrland	20 972 000	20 561 000
Projektbidrag Landstinget	440 000	-
Härnösands kommun	7 359 300	7 215 004
Projektbidrag Härnösands kommun	200 000	-
Regionalt kulturanslag	5 550 000	5 533 401
Sollefteå kommun	1 400 004	1 400 000
Lönebidrag	1 127 125	1 488 126
EU-bidrag	-68 372	798 059
Övriga bidrag	2 934 497	2 895 668
Förändring pågående projekt	1 054 297	380 446
Hysesintäkter	298 238	192 836
Visningsintäkter	22 475	29 150
Kursavgifter	34 193	90 025
Marknadsavgifter	47 200	40 525
Övriga ersättningar och intäkter	213 948	257 415
Summa	41 584 905	40 881 655

Not 2 Leasingavgifter avseende operationell leasing

	2016-01-01- 2016-12-31	2015-01-01- 2015-12-31
<i>Tillgångar som innehas via operationella leasingavtal</i>		
Kostnadsförda leasingavgifter avseende operationella leasingavtal	7 654 318	7 661 262
Avtalade framtida leasingavgifter		
Ska betalas inom 1 år (2016)	7 676 016	7 661 262
Ska betalas inom 2-5 år (2017-2020)	30 617 272	30 405 480
Skall betalas senare än 5 år (2021-2024)	109 800	219 600

Det ger inte en rättvisande bild att ta med kostnaden för hyrestiden för kontrakten med Landstingsfastigheter och Sollefteå kommun efter 5 år då dessa kontrakt sträcker sig utan slutdatum. Sollefteå kommun bekostar lokalkostnaden för textilarkivet vilket innebär att Stiftelsen bokför detta bidrag som en intäkt och motsvarande kostnad som en lokalkostnad.

Stiftelsen har ingått följande väsentliga leasingavtal vilka redovisas som operationell leasing: En leasac transportbil med Volvo Finans samt hyreskostnader mot Landstingsfastigheter, Diös AB och Sollefteå Kommun.

Not 3 Anställda och personalkostnader

Medelantalet anställda

	2016-01-01- 2016-12-31	2015-01-01- 2015-12-31
Män	16	19
Kvinnor	34	34
Totalt	50	53

Könsfördelning i ledningsgruppen och styrelsen

	2016-12-31	2015-12-31
<i>Andel kvinnor</i>		
Styrelsen	57%	57%
Ledningsgruppen	60%	71%

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	2016-01-01- 2016-12-31	2015-01-01- 2015-12-31
<i>Löner och andra ersättningar</i>		
Styrelse och museichef	1 567 008	1 210 303
Övriga anställda	16 986 640	18 155 444
Summa	18 553 648	19 365 747
<i>Sociala kostnader</i>		
Pensionskostnader	1 315 691	1 345 253
Sociala avgifter enligt lag och avtal	6 047 492	6 034 395
Summa	7 363 183	7 379 648

Stiftelsen har inga pensionsförpliktelser utöver avtalsenlig pensionsförsäkring enligt ITP-planen

Not 4 Ränteintäkter och liknande intäkter

	2016-01-01- 2016-12-31	2015-01-01- 2015-12-31
Utdelningar aktier/andelar	41 041	39 742
Ränteintäkter	17 154	24 234
Summa	58 195	63 976

Not 5 Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

	2016-01-01- 2016-12-31	2015-01-01- 2015-12-31
Byggnader och mark	48 960	30 437
Inventarier, verktyg och installationer	362 308	298 879
Summa	411 268	329 316

Not 6 Inventarier, verktyg och installationer

	2016-12-31	2015-12-31
Akkumulerade anskaffningsvärden:		
- Vid årets början	4 096 187	3 969 762
- Nyanskaffningar	806 313	149 925
- Avyttringar och utrangeringar		-23 500
	4 902 500	4 096 187
Akkumulerade avskrivningar enligt plan:		
- Vid årets början	-3 000 691	-2 719 763
- Avyttringar och utrangeringar		17 951
- Årets avskrivningar	-362 308	-298 879
Utgående ackumulerade avskrivningsvärden	-3 362 999	-3 000 691
Kulturhistoriska samlingar	1	1

Redovisat värde vid årets slut	1 539 502	1 095 497
---------------------------------------	------------------	------------------

Not 7 Byggnader och mark

	<i>2016-12-31</i>	<i>2015-12-31</i>
Byggnader och Mark		
Akkumulerade anskaffningsvärden:		
-Vid årets början	606 529	364 029
-Nyanskaffningar		242 500
Utgående anskaffningsvärden	606 529	606 529
Akkumulerade avskrivningar enligt plan:		
-Vid årets början	-234 099	-203 662
-Årets avskrivning enligt plan	-48 960	-30 437
Utgående ackumulerade avskrivningar	-283 059	-234 099
Kulturhistoriska byggnader		
Bokfört värde	1	1
Redovisat värde	323 471	372 431

Not 8 Aktier och andelar

	<i>2016-12-31</i>	<i>2015-12-31</i>
Akkumulerade anskaffningsvärden:		
-Vid årets början	2 167 628	2 167 628
-Tillkommande tillgångar		-
Redovisat värde vid årets slut	2 167 628	2 167 628
Marknadsvärde	3 398 009	3 235 753

Not 9 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	<i>2016-12-31</i>	<i>2015-12-31</i>
Övriga förutbetalda kostnader	1 847 642	813 076
Upplupna uppdragsintäkter	17 403	17 403
Summa	1 865 045	830 479

Not 10 Avsättningar

Avsättningar vid årets början	390 450
Avsättningar som tagits i anspråk under året	-390 450
Avsättningar vid årets slut	-

Not 11 Erhållna ej nyttjade bidrag/intäkter

Offentliga bidrag	1 175 648
Övriga intäkter	401 158
Summa	1 576 806

Not 12 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2016-12-31	2015-12-31
Upplupna löner	66 240	65 770
Semesterlöneskuld	493 069	678 473
Skuld inestående arbetstid	101 888	158 728
Sociala avgifter	731 848	841 619
Övriga interimsskulder	14 295	993 374
	1 407 340	2 737 964

Underskrifter

Härnösand 2017-03-15

Brita Wessinger

Mikael Westin

Sonia Seidevall

Soledad Henriques

Tomas Frejarö

Gunnar Westman

Monica Fällström

Vår granskningsrapport har lämnats / 2017

Bengt Nilsson

Ingrid Flodin

Min revisionsberättelse har lämnats / 2017

Charlotte Bouvin
Auktoriserad revisor FAR